

De philosophis ante Hippocratem medicinae cultoribus ad Celsi De medic[ina] praefit[io]. Specimen I ... / ad disceptandum proponunt M. Carolus Gottlob Kühn Med. Bacc. et Christianus Gotthelf Fridericus Webel Med. Bacc.

Contributors

Kühn, Karl Gottlob, 1754-1840.
Webel, Christian Gotthelf Friedrich, 1754-
Universität Leipzig (1409-1953)

Publication/Creation

Lipsiae : Ex Officina Sommeria, [1781]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/hatw44kx>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

B XII
18/K

DE PHILOSOPHIS
ANTE HIPPOCRATEM MEDICINAE
CVLTORIBVS

AD CELSI DE MEDIC. PRAEFAT.

21,638/P

SPECIMEN I.

AMPLISSIMI PHILOSOPHORVM ORDINIS

AVCTORITATE

A. D. II. IVN. MDCCCXXXI.

H. L. Q. C.

AD DISCEPTANDVM PROPONVNT

M. CAROLVS GOTTLOB KÜHN

MED. BACC.

ET

CHRISTIANVS GOTTHELF FRIDERICVS WEBEL.

MED. BACC.

LIPSIAE

EX OFFICINA SOMMERIA.

20

DE PHILOSOPHIA

ANTE LITOTECNATEM MEDICINAM

CYTOTORIVUS

AD GEESI DE ERIDIO PRATAT

AMBASSIA PHLOS ORDING

AVOTORTATE

AD DEIVAM

AD 9

AD DISSENTANDUM THORONANT

M. CAROLVS GOTTLOB KÄHN

MD. LACC.

CHRISTIANUS GOTTFRIED FRIDERICUS WEBER

MD. LACC.

AD 1814

DE OTTOMAN SOMMERIA

P A T R I O P T I M O

S A C R V M

PATRI OPTIMO

SACRVM

DE
PHILOSOPHIS ANTE HIPPOCRATEM
MEDICINAE CVLTORIBVS.

PROOEMIUM.

Cum antiquissimorum temporum memoriam animo nostro repetimus eo consilio, ut medicinae inuestigemus primordia, videamusque, quomodo, et a quibus hominibus inuenta, et sensim sensimque exculta tandem eo peruenerit, ut in artis formam redigeretur: idem nobis accidit, quod omni fere antiquae historiae indagatori. Quae enim ad incunabula artis salutaris ducit via, nunc fabularum quasi nebulis densaque interdum caligine premitur ita, ut vel acerrima ingenii acies, veritatis luce erepta, in tenebris palpitare cogatur; nunc deperditis antiquissimorum medicorum libris, aliorumque de illorum vita cognitioneque medica scriptorum narrationibus deficientibus, tanto desidit hiatu, ut magni ambages sint prius conficiendi, quam in viam rectam redire possimus; nunc variis, iisque inter se inuicem repugnantibus variorum scriptorum testimoniis in tam diuersos diducitur tramites, ut dubii haereamus, quemnam sine aberrandi periculo ingredi debeamus. Praeter illa vero impedimenta, quae persequentis antiquissima medicinae fata studio obiciuntur, videtur et haud leue positum esse in modo, quo nata atque exculta est medicina. Neminem enim inter homines nostrae aetatis vere eruditos fore existimo, qui in ea adhuc versetur opinione, ut hominibus primis a Deo viam ac rationem fuisse monstratam credat, qua sanitatem conseruarent, morborumque frangerent vim: nec potius persuasum sibi habeat, primis illis temporibus, quibus firmissima adhuc corporum robora nondum mollitie

luxuriaque erant fracta atque corrupta, illum fuisse medicum, qui herbarum fructuumque, in victum cedentium, vires expertas, aliaque in morbis nunc feliciter, nunc minus prospere adhibita diligenter notabat, suoque tempore in usus aut suos, aut aliorum expromebat. Hinc parentes cum natis communicasse videntur ea, quae per omnem vitam ipsi obseruauerant, aut ab aliis acceperant sanitati vel proficua, vel noxia. Ita vero augebantur sensim sensimque haec experimenta adeo, vt, cum non libris consignarentur, sed ore traderentur, vix vnius hominis memoria possent comprehendi. Quae tamen memoriae felicitas si cui naturae beneficio contigerat, is, fortuna consiliis annuente suis, ab iis, quibus sanitatem reddiderat, colebatur, a ciuibus plausu et admiratione condecorabatur, et a posteris cultu honorabatur diuino. Hinc Apollini et Aesculapio apud Graecos, hinc Ifidi atque Serapidis apud Aegyptios, hinc aliis apud alias gentes Deorum medicorum honores decernebantur, arae incensae, thura posita, templa exstructa, ad quae, quotquot cum morbis conflictabantur, sanitatis recuperandae causa vndiquaque confluebant.

Haec, quae sola experientia nititur, erat salutaris professionis facies atque conditio, vsque dum maiore studio agitari, sapientiaeque pars haberi coepit. Scilicet reperta aduersus varios morbos remedia, quorum efficacia saepe felicissimo euentu erat probata, interdum spem plane destituebant eius, qui illis utebatur, interdum efficiebant omnino contraria, morbumque, cuius leuandi et tollendi causa sumebantur, augere, mortemque, quam morari longiusque remouere debebant, accelerare videbantur. Qui quidem diuersi, nec opinati effectus non poterant non ferire animos eorum, qui in vires corporum inquirebant naturalium, quamque vim in corpus humanum exsererent, indagabant, eosque excitare ad causas istius discrepantiae rimandas. Philosophi igitur horum temporum, h. e. homines, qui tempus
studium-

studiumque suum naturae contemplationi quasi deuouebant, quique, contempta difficilium quidem illarum, inutilium tamen disputationum gloria, earum tantum rerum sibi comparabant cognitionem, unde magna in ciues patriamque vniuersam felicitas dimanare poterat, hi, igitur, in structura corporis humani considerata, in sapientia, qua sapientissimus naturae auctor singulas illius partes formauerat atque composuerat, declaranda, in causis inueniendis, quibus illae corporis partes, quominus sua quaeque obirent munera, impedirentur, in remediis denique indagandis, quibus illa impedimenta tolli, integritasque corpori restitui posset sua, amplum eumque vberem reperiiebant campum, in quo ipsorum inuestigandi studium desudare commode poterat, incultum haecenus a medicinae professoribus relictum. Hanc vero notitiam augebant magis magisque itineribus etiam, ad remotissimas interdum gentes susceptis, quae aliqua doctrinae fama apud exteros illustres erant: indeque reduces in patriam non poterant non eos cognitione varia eaque vtilissima multum superare, qui sub Deorum medicorum, inprimisque Aesculapii, auspiciis, quorum se cultui dicauerant, morbis remedia tantum, a maioribus per manus quasi tradita, opponebant.

Hinc factum est, ut, qui de primis, quibus, uti omnium omnino, ita et corporis humani partes conflatae sunt, elementis, de structura nostri corporis, de via ac ratione, muneribus fungendi suis, quam singulis eiusdem partibus naturae sapientia praescripsit, de impedimentis denique, quae illum naturae ordinem turbare possent, tanta cum animi fiducia disputabant, ut in intimos naturae recessus penetrasse viderentur, etiam omnium optimam remediorum notitiam habere existimarentur, quibus illae, in corpore humano excitatae, turbae iterum componi possent. Quae quidem causa, ob quam philosophi medicinae excolendae studium operamque dicerint suam, probabilior videtur ea, quam CELSVS ¹⁾ ingenio-

1) de medicina, praef. p. 2. ed. Leon. Targae.

niosam magis, quam veram, protulit. *Primo, inquit, medendi scientia sapientiae pars habebatur, ut et morborum curatio et naturae contemplatio sub iisdem auctoribus nata sit: scilicet iis banc maxime requirentibus, qui corporum suorum robora inquieta cogitatione, nocturnaue vigilia minuerant. Ideoque multos e sapientiae professoribus peritos eius fuisse accepimus: clarissimos vero ex iis PYTHAGORAM, et EMPEDOCLEM, et DEMOCRITVM.*

Et horum quidem trium virorum, cum non nullis aliis, sapientiae laude per omnem antiquitatem claris, in artem nostram merita iam nunc, cum aliquod argumentum tractandum, publice defendendum esset, accuratius exponere constitui propterea, quod partim illud argumentum, coniunctum cum illo, quod amplexus sum, medicinae studio, nec alienum a loco videbatur, de quo disputandum est: partim quod ab omnibus, qui de fatis salutaris professionis scribere, non ea, qua dignum est, diligentia elaboratum inveni²⁾. Quo accedebat et illud, quod hoc veluti specimine, praerepto futuro de *medicinae inter Graecos fatis* operi, virorum eruditorum iudicia experiri cupiebam.

PYTHAGORAS SAMIVS.

De parentibus, patria, aetatis termino³⁾, variis itineribus, aliisque rebus, quae ad vitam priuatam huius philosophi

2) Consulat Clerici atque Schulzii, quibus inter scriptores historiae medicae fere principatus tribuitur, medicinae historias, Hallerique bibliothecas, quae, pace tanti viri dixerim! non ea, quam tuto ubique sequi poteris, diligentia conscriptae sunt: et videbit aequus iudex, me haud temere illorum scriptorum in hoc argumento negligentiam damnare. Quam equidem an effugerim, iudicent alii. Facilius enim res reprehendi, quam emendari potest.

3) Videatur, si lubet maximorum hac de re virorum dissidia cognoscere, DODWELLVS *de aetate Pythagorae philosophi* Lond. 1704. *A chronological Account etc.* By M. Lloyd. Lond. 1699. 8. R. BENTLEII *diff. de Phalaridis, Themistoclis etc. epistolis etc.* omnia ex anglico in latin. sermon. conuertit Io. Dan. a Lennep. Groning. 1777. 4. 10. HARDVINI *chronol. vet. testam.* Quorum argumenta, quibus quisque sententiam firmare studuit suam, exhibuit LE CLERC. *biblioth. chois.* Tom. X. p.

sophi pertinent, nec aliquid ad eius cognitionem medicam declarandam faciunt, praestat nihil, quam aliquid dicere. Sunt enim haec pleraque omnia et antiquiorum scriptorum testimoniis, et opinionibus recentiorum ita perturbata, ut, si ea accurate excutere vellem, immenso me temere immitterem dubiarum et dissensionis inter viros doctos plenissimarum quaestionum velut gurgiti. Quam ob rem ea tantum e veterum scriptorum monumentis decerpam, quae Pythagoram ostendant cum sapientiae professione et medicinae studium coniunxisse, dignumque adeo esse, qui inter medicos philosophos, quos ἰσοθέης Hippocrates pronuntiabat, locum occupet suum. Nolo haec probaturus confugere ad itinera, a Samio philosopho ad Aegyptios, Persas, Indosque⁴⁾ suscepta. Cum enim doctrinae fama, qua harum gentium sapientes quondam celebrabantur, ab hominibus recentioris aetatis, qui in illam tantopere laudatam sapientiam paulo curiosius inquisivere, admodum sit imminuta: infirmo utique fundamento superstruerem ea, quae collata *Pythagorae* in medicinam merita declarare possunt. Utar igitur potius luculentis *Celsi*⁵⁾, *Diogenis Laërtii*⁶⁾, *Iamblichi*⁷⁾, *Porphyrri*⁸⁾ aliorumque testimoniis, quibus Pythagoram constat in corporis humani structuram inquisivisse, sibi que comparasse cognitionem.

79 — 125. His denique addantur duae dissertationes, NOSII (de la Nauze) altera, altera FRERETI, in *Mém. de Litterat. tirés des Régist. de l'acad roy. des inscript.* 10. XIV. p. 375. ff. et 472. ff. in germanicam translatae linguam a Mich. Hismanno V. Cl. Vid. *Magazin für die Philosoph. und ihre Gesch. Th. II. p. 75 — 132.*

4) Conf. Isocrat. laud. *Busirid.* p. m. 448. Cicero de finib. 5. 27. Justin. XX. 4. Iamblich. vit. *Pythag.* c. 4. — De itinere Pythagorae ad Persarum

Magos vid. praeter Ciceron. et Justin. II. cc. Diogen. Laërt. 8. 3. p. 489. ed. Meibom. alique. — Indiae denique Brachmanas ab eodem fuisse conuentos, narrant Apulei. *florid.* p. 351. ed. Elmenb. Clemens Alex. *strom.* V. p. 560. etc.

5) l. c.

6) libr. VIII. c. 1. n. 12. ἐκ ἡμέλης σς δὲ εἰς ἰατρικῆς Πυθαγόρας.

7) de vit. *Pythag.* c. 29. p. 127. ed. Commel. 1598.

8) de vit. *Pythag.* 33.

gnitionem remediorum, quibus firma et integra adhuc sanitas conseruari, fractaque et vitata reparari posset.

Cum illae medicinae partes, quae victu et manu medentur, haud dubie sint antiquissimae: ab his ordiar, ostendamque, quaenam in Pythagora fuerit earum intelligentia. Et illa vero medicina, quae victu curat, inprimis videtur ab illo esse culta. Plinius enim multa nobis exempla reliquit literis consignata, quibus illum vti in vires herbarum, ita in vniuersam earum naturam curiosius inquisiuisse adparet: e quibus liceat quaedam speciminis loco quasi delibare. Sic brassicam laudauit ⁹⁾: anisum aduersus scorpiones, e vino haustum, inter pauca medicamenta commendauit ¹⁰⁾: idemque in manu habentibus efficacem medicinam aduersus comitiale vitium praebere tradidit ¹¹⁾: sinapi, quoniam non aliud magis in nares et cerebrum penetret, principatum detulit ex his, quorum sublime feratur vis ¹²⁾: atriplex, tanquam faceret hydropicos, morbosque regioes et pallorem, concoquereturque difficillime, ac ne in hortis quidem iuxta id quidquam crescere, nisi languidum, culpauit. ¹³⁾. Sic rutae syluestris, quam oculis noxiam esse existimabat, genera discreuit, marem minoribus, herbaceique coloris, feminam laetioribus foliis et colore. ¹⁴⁾. Sic asphodeli caulem cubitalem, et saepe duorum cubitorum, foliis porri syluestris, *anthericon*; radicem vero i. e. bulbum *asphodelon* vocare, principem Pythagoram secuti, Theophrastus, et fere Graeci. ¹⁵⁾ Praeter haec vero sunt et haud pauca, quae magicas herbarum vires, a Pythagora et Democrito primis Romano in orbe celebratas, Magos confectatis ¹⁶⁾, illi curae cordique fuisse declarent: scillam v. c. in limine ianuae suspensam malorum medicamentorum introitum pellere ¹⁷⁾:
aqui-

9) *hist. natur.* XX. c. 9. p. 199. ed. Harduin.

10) *ibid.* c. 17. p. 216.

11) *ibidem.*

12) *l. c.* c. 22. p. 223.

13) *l. l.* c. 20. p. 221.

14) *ibid.* c. 13. p. 208.

15) *libr.* XXI. c. 17. p. 252.

16) *libr.* XXIV. c. 17. p. 351.

17) *libr.* XX. c. 9. p. 203.

aquifoliae flore*), vti et coracesia et callicia, quarum mentionem apud alios non reperit, nec apud Pythagoram alia de his, Plinius ¹⁸⁾, aquam glaciari: aproxin herbam esse, cuius radix e longinquo concipiat ignes ¹⁹⁾ eademque florente, si qui morbi humano corpori acciderint, quamuis sanatos, admonitionem eorum sentire, quoties eam florere contigerit. Similem conditionem habere et frumentum, et cicutam, et violam ²⁰⁾).

Idem virtutum, quae in herbis latent, scrutinium, diaetaeque culturam professa est illa, quae a Pythagora nomen accepit, philosophorum familia, quae, commota haud dubie praeceptoris auctoritate, praecipuam posuit diligentiam in victus ratione ordinanda, in motus quietisque finibus regundis, in animi commotionibus temperandis, aliisque eiusmodi consiliis dandis, quibus sanitati firmitas conciliari, morbisque quasi nutrimenta eripi possent ²¹⁾. Nec dissimilibus fortasse rationibus inductus Pythagoras fabas ²²⁾,

B 2

pifces

*) *libr. XXIV. c. 13. p. 345.*

18) *l. l. c. 17. p. 351.*

19) *l. c.*

20) *ibidem.*

21) Iamblich. *l. c.* τῆς δὲ ἰατρικῆς μάλις αὐτὴν ἀποδέχασθαι τὸ διαιτητικὸν εἶδος, καὶ εἶναι ἀκριβεστάτης ἐν τῷ τῷ, καὶ πειρᾶσθαι πρῶτον μὲν καταμάνθαι σημεῖα συμμετρίας, πόρων τε καὶ σιτῶν καὶ ἀναπαύσεως. ἔπειτα περὶ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τῶν προσφερομένων (ita leg.) σχεδὸν πρῶτες ἐπιχειρήσαι τε καὶ πραγματεύεσθαι, καὶ διορίζειν ἰσ. Πυθαγορεῖς Φασί. Diogen. Laërt. *VIII. 9. p. m. 494.* πλησμονὴν πᾶσαν ἀποδοκιμάζει, λέγων μὴ παραβαίνειν μήτε τῶν ΠΩΝΩΝ, μήτε τῶν σιτίων μηδένα τὴν συμμετρίαν. In quo loco e Iamblich. *l. c.* patet, non opus esse emendatione II. Casauboni ΠΟΤΩΝ

legi iubentis, quamuis defensa et ab Aeg. Menagio, loeoque simili confirmata, (cf. *aur. carm. v. 32. ff.*)

ἔδ' ὑγιείης τῆς περὶ σῶμα ἀμελείαν ἔχειν χρὴ.

ἀλλὰ ΠΟΤΟΥ τε μέτρον, καὶ σίτε, καὶ γυμνασίων τε ποιεῖσθαι. —

22) Diog. Laërt. *VIII. 34. p. m. 515.* laudat Aristotelem, περὶ κνῶμων, qui hoc Pythagorae praeceptum de abstinendo a fabarum esu commemoraue-rit: quicum consentit Cicero *de diuin. I. 30.* Lucian. in *uitar. auctior. to. I. p. 545. ed. Reitz.* Pythagoram vero fabas discipulis interdixisse, quod flatulentiam efficerent, hincque meditationi obessent, cum Cicerone *l. c.* Diog. Laërt. *VIII. 24. p. 502.* et Iamblich. *de vit. Pythag. c. 24. p. m. 107.* adfirmant. Cf. praeter illos Balz. *Huidekoperus*

pisces ²³⁾, idque genus alia victui discipulorum eximebat: quamquam sunt, et fuerunt iam inter antiquiores scriptores nonnulli, qui malint, philosophum, cum ista quasi proscriberet, nescio quid religionis, aut superstitionis potius spectasse. Equidem vero etsi non sum is, qui, quicquid a magnis, quos antiqua protulit aetas, viris excogitatum defensumque est, velut e tripode dictum, sapientiaeque plenissimum admirer: scio enim, hanc semper humanae naturae fuisse et esse imbecillitatem, ut et summa ingenia aliquid ex aetatis, qua vixerint, et hominum, quibuscum egerint, labe et opinionibus traherent: tamen, si forte in sententiam incido obscuram, aut plane ineptam, quae cuidam inter veteres sapienti tribuitur, malo vel ignorantiam profiteri meam, vel, si licet, ita explicare, ut cum temporum ratione, hominisque conveniat doctrina, aliis, iisque luculentioribus testimoniis probata, quam vel sensum inferre ingeniosum magis, quam verum, vel, relictis omnibus, quas commoda licuerat explicatione tollere, ineptiis, ignorantiam ridere eorum, qui quondam sapientes audiebant. Quam iudicii lenitatem iure postulare posse videntur homines, quorum de sermonibus librisque quaedam tantummodo fragmenta, veluti exiguae nauigii, tempestatis furore fracti atque discussi, tabulae, hinc inde dispersa nobis restant, e quibus interdum vix, et ne vix quidem cognosci potest, quid sibi voluerit auctor, et quomodo toti fuerint orationi adaptata. Audaciae igitur, ne quid grauius dicam, accusandi videntur, qui illa fragmenta, quamvis manifesta habeant corruptae orationis signa quodammodo impressa, sintque ab hominibus seruata, quorum fides debeat esse sublesta, vndiquaque tamen collecta, seu

koperus de sensu huius Pythagorici symboli: *κράτων απέχου*, in *Miscell. Belgic. vol. VI. to. II. p. 417. — 451.* Hunc enim virum latere ibi sub nota R. R. didici a Dorvillio ad *Chariton.* p. 609.

²³⁾ Quamquam nec ignoro, fuisse inter veteres scriptores, qui pisces a Pythagora scholae suae adseclis fuisse concessos traderent. Iamblich. *l. c. c. 21.* Diogen. *VIII. 34.* etc.

seu potius corrasa in vnum pro sua fingendi libidine cogunt, sicque *humano*, quod ait Horatius, *capiti cervicem iungunt equinam*. Hi profecto non antiquissimorum hominum sententias exponunt, sed sua ipsorum nobis offerunt somnia, nec idonei sedent iudices, cum merita veterum in literas artesque liberaliores sunt diiudicanda. —

Quam igitur parsimoniam in victu, temperantiam in animi commotionibus, corporis tuendi causa, obseruandam discipulis suo ipsius exemplo praecipiebat Pythagoras, eandem continentiam in rebus quoque venereis secundae valetudini conseruandae necessariam esse adfirmabat. Amplexum enim omnem, quamuis rarum, sanitati tamen pestiferum, illique tantum concedendum esse iudicabat, qui infirmior, quam pro natura sua, esse velit: si tamen quis niteretur in vetitum, cuperetque negata, huic consulebat, vt hieme, non aestate, omnium optime autem vere atque auctumno Veneri Amorique litaret ²⁴).

Atque haec fere sunt, quae in Pythagora aliquod eius medicinae, quae victus rationem constituit, studium, aliquam eius cognitionem fuisse indicant. Illius vero, quae manu curat, cum non habeam vllum a Pythagora factae specimen, statim ad ea deueniam, quae de corporis humani partibus, structura, origine, et de variis harum partium muneribus, eorumque peragendorum ratione commentatus est. Incipiam a primo futuri hominis veluti stamine, semine humano, et quaenam Pythagorae hoc de humore, et de ratione, qua ex illo homo oriatur certo quodam ac finito tempore, sententia fuerit, indicabo.

Putabat igitur Pythagoras, *semen esse stillam cerebri, quae contineat calidum vaporem, et ad vuluam delata glutinosam*
 B 3 quandam

24) Diogen. Laërt. l. c. 9. p. m. 495. quicum egregie conuenit Diodor. Sicul. (excerpt. de virt. et vit. p. 555. ed. Weffeling. 10. II.) et Stobaeus serm.

XVII. p. m. 156. ed. Tigur. 1559. Πυθαγόρας παρηγγύα μὴ πυκνὰ τὸν ἀνθρώπον ἀπὸ ἀνδρώπῃς μὴ δέιν συνελθὼς ἀφροδισιάζειν αἰνιττόμενος.

quandam pituitam, aquam et sanguinem largiatur ²⁵⁾. Quam quidem opinionem, obscuram illam, ut mihi videtur, liceat experiri, an possimus explicatione reddere clariorem. Ac primum quidem si, diuisa sententia, inquirimus in id, quid voluerit philosophus, cum semen esse cerebri quasi stillam adfereret, duplex sese nobis offert explicandi ratio. Poterat enim Pythagoras vel propterea semen adpellare cerebri stillam, quod illud, in cerebro secretum et praeparatum, ad naturam marium aequae ac femellarum ²⁶⁾ destillare, opinabatur: quae sententia, non aliena a rudiori adhuc istis temporibus rerum cognitione, etiam a discipulo Alcmaeone fuit defensa ²⁷⁾: vel quod ad seminis praeparationem optimum requiri sanguinem ²⁸⁾ existimabat: quod Plutarchus, vel quisquis tandem auctor illius libri, quem de iis, quae philosophis placuere, conscriptum in eius operibus legimus, disertis verbis Pythagorae tribuit. Vtra interpretatio sit vero propior, ego non definiam, qui, quam incerto et titubante pede in hisce antiquissimorum temporum monumentis expli-

25) Diogen. Laërt. I. c. 28.

26) Credebat enim Pythagoras, et femellas secernere, et, dum morigerarentur, eiaculari semen. Cf. Plutarch. *de plac. philos.* V. c. 5. Vide intra eandem sententiam ab Alcmaeone, Empedocle, et Democrito defensam.

27) Plutarch. I. l. c. 4. Ἀλκμαίων ἐγνεφάλα μέρος sc. semen esse putabat. Videtur ergo hanc a praeceptore sumsisse sententiam. Nolo enim illud adfirmare, fuisse illam totius Pythagoricae scholae communem: quamquam et Platonem noui, quem sunt, qui Pythagoraeorum scripta compilasse arguant, similem plane de semine fouisse sententiam. Plutarch. I. c. Praeter hosce scriptores etiam Claudio Ptolemaeo περὶ κριτικῆς καὶ ἡγεμονικῆς, a Menagio ad Luert. p.

365. laudato, eandem opinionem amplecti placuit.

28) Plutarch. I. c. Πυθαγόρας ἀφροδὶν (vel ob particularum semen constituentium subtilitatem, atque adeo leuitatem, vel ob albidum colorem,) τῷ χρηστότατῳ αἵματι τὸ σπέρμα περιττώμα τῆς τροφῆς, ὥσπερ τὸ αἷμα καὶ μυελόν. Quid vero sit περιττώμα τῆς τροφῆς i. e. cibi recrementum, et quomodo sanguis, medulla atque semen sic vocari queat, liceat Galeni (*de sanitat. tuend.* I. c. 3. p. 42. to. VI. ed. Charter.) verbis docere: καὶν τέτω τὸ μὴ κατεργασθὲν ἀκριβῶς, μηδ' ἐξομοιωθὲν ἔτε προσφύεται τῷ σώματι, καὶ ὡς περιττὸν ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐνδον εὐρυχωρίας, ὅθεν περ αὐτῷ καὶ τῆνομα πρὸς τῶν ἐμπροσθεν ὁρῶν ἐτέθη ΠΕΡΙΤΤΩΜΑ.

explicandis sit progrediendum, nouerim. Iam vero illud quoque attingam, quod semen ad vuluam delatum effundere quasi *pituitam* (ἰχῶρα) *aquam* (ὕγρον) et *sanguinem* (αἷμα) visum est Pythagorae. Nolo ex hisce Laertii verbis illud cogere, atque philosopho tribuere, tria haec, ἰχῶρα, ὕγρον, αἷμα, esse principia feminis: nolo cum hac eius sententia componere auctorem libri, περὶ γονῆς, qui ad Hippocratem refertur, cui semen ab optimis particulis omnis in corpore animali contenti fluidi constitui videbatur ²⁹). Id potius agendum mihi esse sentio, ut ostendam, quo iure τὸν ἰχῶρα verterim *pituitam*. Quam quidem notionem non vanam atque confictam esse, vno Aetii loco sufficiat probare. Adpellat vero is glutinosam illam pituitam, (recentiores *gelatinam* vocant,) quae e cochleis, acu vulneratis, profluere solet, ἰχῶρα hoc quidem in loco: τρίβε ἐπιβαλὼν κοχλίων χερσαίων μεγάλων τὸν ΙΧΩΡΑ. δεῖ δὲ τῆς διακεντεῖν γραφίῳ ζῶντας, καὶ τὸ ἀπορρέον μυζῶδες ἐπιβάλλειν τῷ Φαρμάκῳ. Idem igitur ἰχὼρ et μυζῶδες ³⁰).

Hanc et feminis materiam, quam et feminae coeuntes proiiciant ³¹), continere aliud quoddam principium, quod forma et corpore careat, (ἀσώματον Graeci vocant,) et in quo posita sit praecipua feminis vis ³²); ab illa formari carnes, membranas, nervos, ossa, capillos, totumque corpus animale: ab hoc vero animam sensumque prouenire ³³). Delatum ad naturam muliebrem semen coire in massam quandam,

29) 10. III. p. 180. ed. Charter. ἡ δὲ γονὴ τῆ ἀνδρὸς ἔρχεται ἀπὸ παντός τῃ ὕγρῃ τῇ ἐν τῷ σώματι ὄντος, τὸ ἰσχυρότατον ἀποκριθέν. Fluidas vero corporis nostri partes constituit has, sanguinem, aquam, bilem et pituitam. In vna igitur bile differt a Pythagora incertus, sub Hippocratis nomine latens, auctor.

30) terrabibl. libr. VIII. p. 150. ed. Aldin.

31) Plutarch. l. c. V. c. 5.

32) Plutarch. l. l. c. 4. Πυθαγόρας, Πλάτων, Αριστοτέλης ἀσώματον μὲν εἶναι τὴν δύναμιν τῆ σπέρματος ὥσπερ νῦν τὸν κινῆντα, σωματικὴν δὲ τὴν ὕλην προχομένην. Diog. Laërt. l. c. 28. τὴν σωματικὴν ὕλην vocat σαγόνα ἐγκεφάλου, et τὴν δύναμιν ἀσώματον exprimit per θερμὸν αἶμα.

33) Diogen. Laërt. l. c.

dam, rudem adhuc et indigestam, quae intra quadraginta dierum spatium in corporis humani formam effingatur, et septem, aut nouem, aut decem ad summum mensibus secundum harmoniae leges in perfectum atque omnibus numeris absolutum foetum efformata excludatur³⁴⁾. Habere infantem, recens in lucem editum, omnes quidem ad vitam necessarias facultates, earumque connubium ali et sustentari harmoniae legibus: easdem vero facultates certis demum et finitis temporibus sensim sensimque quasi euolui ac excoli. Atque hunc quidem sensum, qui subobscuris hisce Laërtii³⁵⁾ verbis inesse mihi videtur, ἔχειν ἐν αὐτῷ (sc. τὸ βρέφος, quod proxime praecedebat, non σπέρμα, quod Mer. Calaubonus³⁶⁾ voluit,) πάντας τὰς τῆς ζωῆς λόγους, ὡς εἰρομένων συνέχεσθαι κατὰ τὰς τῆς ἀρμονίας λόγους, ἐκάστων ἐν τεταγμένοις καιροῖς ἐπιγιγνομένων, liceat exemplis quibusdam magis illustrare. Scilicet cognouerat, vt hoc vtar, Pythagoras, hominem, nisi quodam in sensus membraque sui corporis fruatur imperio, non posse sibi victum facile comparare suum: obseruauerat, infantem, nisi ad finitum aetatis terminum peruenisset, impotentem esse corporis sui dominum: experientia edoctus nouerat, animi facultates, velut ignis semina in filice, absconditas latere, et, nisi diligenti elician-
tur nutrianturque cura, torpere: viderat denique quasdam cor-

34) Cum his, quae e Diogene *l. c.* hausta sunt, conferenda sunt, quae Censorin. *de die natal. c. 9. et 11.* de hac Pythagorae sententia scripsit. Hic enim adferit, Pythagorae duo partus genera placuisse, septem mensium alterum, alterum decem: vtrumque partum aliis dierum numeris conformari: illos numeros, qui in vnoquoque partu aliquid mutationis adferant, dum aut semen in sanguinem, aut sanguis in carnem, aut caro in hominis figuram conuertatur, inter se collatos rationem habere eam, quam voces ha-

beant, quae in musica σύμφωνοι vocentur, etc. — Quae vnde hauserit Censorinus, et an vere sint e Pythagorae mente disputata, me nescire lubens profiteor.

35) *l. c. sect. 29. p. m. 511.*

36) Cf. ille ad Diogenis *l. c.* ubi cum hisce Pythagorae verbis Senecam confert, ita de semine disputantem: *vt in semine omnis futuri hominis ratio est comprehensa, et legem barbae et annorum nondum natus infans habet: totius enim corporis in paruo occultoque lineamenta sunt: sic etc.*

corporis humani partes v. c. dentes etc. aliquantulum temporis demum post partum propullulare quasi, atque in conspectum prodire, sine quibus manca atque imperfecta maneret corporis nostri machina. Haec igitur intellexisse videtur per λόγος ζωῆς, quorum veluti principia et semina, in foetu etiam sparsa, sensim sensimque in infante adolescente progerminarent, et tempore et cultu ad maturitatem perducerentur. Neque tamen sum aut tam pertinax huius de intelligendo Diogenis loco factae coniecturae propugnator, quin meliora edoctus hanc cum Augusti Aiace in spongiam incidere iubeam, aut tam cupidus eorum, quae ab antiquissimis Graeciae Latiique philosophis scripta et disputata sunt, admirator, ut illius, a Pythagora prolatae opinionis patrocinium in me suscipere velim. Etenim id solum mihi agendum esse videtur, ut, quatenus fuerit Pythagorae mens, quidue spectauerit hac vel illa sententia, recte intelligatur.

Neque vero philosophum fugiebat, viam quoque ac rationem, qua res externae in sensus animamque agant, dignam esse, quam indagandi studio sapiens complectatur suo. Itaque diligentius sensuum natura considerata, omnium optime sibi videbatur eam explicare posse posito quodam calidae indolis vapore, cuius ope vel visu, vel auditu, vel olfactu, vel gustatu, vel tactu denique res omnes extra animam positaе, atque in sensus cadentes, perciperentur. Inprimis vero cerni vaporis illius vim in oculis, atque efficere, ut corpora, visu cognoscenda, etiamsi aëre et aqua sint veluti septa, cerni possint. Si enim vaporis illius indoles frigida foret, nos visus sensu destitutum iri, cum, vapore illo cum aëre aquaque eiusdem naturae, frigidae scilicet, permixto, nihil sit, quod rerum obiectarum imagines ad oculos deferre queat ³⁷⁾.
Se-

37) Diog. Laërt. VIII. 29. p. m. 512. cuius loci ea tantum verba adducam, quae a Tiedemann (Griechenlands er-

ste Philosophen p. 519.) impugnata atque emendata sunt: τὴν τε αἰσθησιν κοινῶς, καὶ κατ' εἶδος τὴν ὄρασιν, αἰτμόν

Sed illo tamen, quamvis multum adiuuetur, non absolui omnem sentiendi facultatem: reperiri enim praeter illum in vnoquoque quoddam illorum principiorum, e quibus omnia, quae in oculos sensusque incurrunt, facta atque conflata sint; ad visum quidem aetherem, ad gustum aquam, ad auditum aërem, ad olfactum ignem, ad tactum denique terram conferre quam plurimum ³⁸).

Nescio, an opportunior se offerat occasio, de anima e Pythagorae sententia exponendi. Videtur ille quidem locus paulo alienior esse a nostra disputatione, qua in medicam tantum Pythagorae scientiam inquirere constituimus. Dabit tamen nobis, opinor, huius rei veniam lectorum humanitas, cum illi sententiae, seu opinioni potius, quaedam quasi adspersa

ἀτμόν τινα εἶναι ἄγαν θερμόν. καὶ διὰ τῆτο λέγεται δι' αἴρος ὄραν, καὶ δι' ὕδατος. ἀντερείδεσθαι γὰρ τὸ θερμόν ἀπὸ τῆ ψυχροῦ. ἐπεὶ τοὶ εἰ ψυχρὸς ἦν ὁ ἐν τοῖς ὁμμασιν ἀτμός, διεσκήκει ἂν πρὸς τὸν ὈΜΟΙΟΝ αἴρα. Ultima verba ita a Viro clarissimo vertuntur: *calidum a frigido reprimatur: si igitur vapor, in oculis contentus, frigidus esset, separaret se ab aëre contrario h. e. calido.* Legit enim ἀνόμοιον. Ut fatear, quod sentio, alia mihi de hoc Laërtii loco mens est, quam lubet breuibus explicare, audireque virorum doctiorum sententias. Diogen. l. c. 27. 28. etc. vocat aërem ψυχρόν: nec hoc cum Tiedemannio l. c. p. 515. propterea in ὕγρον mutandum est, quod Timaeus ignem statuit siccae calidaeque, aërem calidae et humidae, aquam humidae, et frigidae naturae, terram denique frigidae et siccae esse. Poterat enim haec discipuli sententia esse, nec eadem praeceptoris debebat tribui. Deinde, fac, scribatur ἀνόμοιον e viri clarissimi sententia: nec sic omnis sub-

lata est loci difficultas. Si enim ita tantum videre res obiectas possumus, ut aër sit vna cum illo vapore, cuius ope uti omnis omnino sensus, ita et visus absoluitur, calidae naturae: qui per aquam videre poterimus, quae, ut antea e Timaco narratum est, frigida est. Id ipsum sentiebat pro suo ingenii acumine cl. Tiedemannus l. c. p. 518. atque elabendi rimam quaerebat in eo, ut concederet quidem frigidam aquae indolem, eam tamen radio ignis aetherei penetrari, (Diog. Laërt. VIII. 27.) sicque idoneam reddi statueret, per quam res visu cognoscendas videre possumus. Quid multa? Mihi videtur Laërtii locus ita legendus: ἀντερείδεσθαι — ἀπὸ τῆ ψυχρῆ. ἐπεὶ τοί γε — ἀτμός ἔ διεσκήκει ἂν — ὁμοίον αἴρα, i. e. oppugnari enim calidum a frigido: alioquin, si frigidus esset in oculis contentus vapor, non discreparet ab aëre simili, s. commisceret se cum aëre similis naturae h. e. frigidae.

38) Stobaeus eclog. phys. I. p. 156.

adsperfa sint, quae ad corporis humani structuram pertinent atque oeconomiam. Anima igitur Pythagorae videbatur composita esse, et constare ex aethere tam calido, quam frigido, atque adeo, cum per istum intelligeret ignem, purum illum, aethereumque, qui omnia peruadendo omnibus vitam motumque tribuat, verbo Deum; per hunc autem aërem; partim diuinae esse naturae, partim e materia conflata. Illam animae partem esse immortalem, vti aetherem, e quo sit desumta, hanc vero perire: illam ratione praeditam, corporisque esse veluti reginam, hanc, et cupiditatum (*Ορέων*), et adfectuum (*Θυμῶν*) matrem, illius imperio subiectam esse: illam per se subsistere, hanc indigere nutrimento, idque e sanguine sumere: illam, vtpote simplicem, formam carere omni, hanc, compositam et extensam, formam imitari corporis, sicque ab hoc morte solutam in aëre vagari. Totam vero, tam illam, quae ratione, quam quae cupiditatibus adfectibusque constet, animam ita in corpore dispositam, vt adfectus occupent cor, cupiditates vero cum ratione in cerebro quasi regnent: contineri denique omnes illas tres partes venarum, arteriarum, neruorumque vinculo ³⁹⁾.

Memini me supra e variorum scriptorum locis ostendere, Pythagoram Aegyptum discendi causa adiisse, ibique cum sacerdotibus, penes quos vtilissimarum maximeque mirabilium rerum cognitio recondita esse existimabatur, congressum, et, vt arcanam ipsorum cognosceret scientiam, multa perpeffum fuisse. Ibi duo et viginta annos commoratus, Magos Persarum adiisse fertur, indeque redux in Graeciam, ciuitate, in qua fortunarum sedem figere posset, quaesita, tandem Crotone confedit, scholamque aperuit, multis magnorum virorum nominibus nobilitatam. Iam igitur apparere puto, vnde Pythagoras sua, nisi omnia, plurima tamen, hauserit, et vnde explicandarum sententiarum, quae

C 2

huius

39) Sunt haec desumta e Diogene *de placit. philos. IV. cc. 4. 5.* et Cicerone. *quaest. Tusc. I. 17.* Laërt. *l. c. 30. 31.* coll. cum Plutarch.

huius philosophi scholae propriae erant, subsidia sint petenda. Quamquam vero multa deprehendimus, ab illo ex Aegyptiorum sacerdotum disciplina inter suae scholae sententias fuisse adoptata; duplicem v. c. illam docendi rationem, communem alteram, quae ad omnes ipsius pertinebat discipulos, alteram vero arcanam, cui paucis tantum iisque probatis interesse amicorum contingebat: religiones varias, superstitionesque expiationes: abstinentiae a variis cibis praecepta, idque genus alia: tamen adeo non in verba praeceptorum iurabat, ut potius ea, quae aliter se habere repererat; libere corrigeret, suamque mentem discipulis exponeret. Liceat mihi, id probaturo, vno tantum exemplo defungi. Quemadmodum communis erat omnis Orientis populis opinio, ut omnia omnino infecta e putrescentibus generarentur cadaueribus: ita Aegyptii inprimis gloriabantur de illa, reparandi apum stirpem e vitulo bienni, plagis peremto, arte ⁴⁰). Eandem generandi virtutem tribuebant limo, quem effusus per agros reliquerat Nilus ⁴¹). Ex illo enim, solis aestu ficcato, cum animaduernerent Nilicolae prouenire ingentem murium vim;

40) Conf. Bochart. *hieroz. libr. IV. c. 10. p. m. 502. ff.* Virgil. *georg. IV. 281. ff.* ad q. I. cf. vir illustris, Heynius, qui laudauit de hac opinione communi interpretes Varron. *de re rust. II. 5. 5. p. 271. ed. Gesn. et III. 16. 4. p. 364.* ubi inprimis legi meretur erudita Gesneri nota.

41) Diodor. Sicul. *bibl. I. c. 7. p. II. edit. Wesseling.* τὴ δὲ ἐξ ἀρχῆς ζωογενεὶν τὴν γῆν, εἰ καὶ παράδοξον εἶναι τισὶ φαίνεται τὴν τότε ἐνέργειαν, Φασὶ καὶ τὰ μέχρι νῦν γινόμενα μαρτυρεῖν ἑαυτοῖς. κατὰ γὰρ τὴν Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου, καθ' ἧς ἂν καὶ πλεονάσῃ τὴν ἀνάβασιν ὁ Νεῖλος — πλῆθος μυῶν ἐκ γῆς ἀναρίθμητον γενᾶσθαι etc. Qui locus cum non satis cohaereat cum antece-

dentibus, in marginem a Wesselingio proscriptus est: iuste, an iniuste, docebit, M. Chr. Dan. Beckius, Vir haud leui graecae linguae cognitione, et criticae artis facultate imbutus, cuius nouam Diodori editionem mecum non poterit non auide exspectare quilibet graecarum literarum amans. Vid. et Mela *libr. I. c. 9.* Plinius *hist. nat. IX. c. 58.* Macrobi. *saturn. VII. 16.* Deinde (sc. postquam natura primum singula animalia perfecta formauit,) perpetuam legem dedit, ut continuaretur procreatione successio: perfecta autem in exordio fieri potuisse, testimonio sunt nunc quoque non pauca animalia, quae de terra et imbre perfecta nascuntur, ut in Aegypto mures, et aliis in locis ranae serpentesque et similia.

vim; et hanc horum animalium generationem a Nili fecunditate deriuabant. Pythagoras vero huius opinionis vanitate adeo non decipi se patiebatur, ut potius communi praeceptorum suorum errori haud cederet, sed libere negaret, istam generationem naturae legibus fieri posse: animalia enim tantum semine ab animalibus, non putredine procreari ⁴²⁾.

Dierum denique criticorum, quos climactericos vocant, leges primum a Pythagora fuisse obseruatas scriptasque, sunt, qui Galeni ⁴³⁾ auctoritate inducti contendunt. Verum enim vero, quamuis ego multa legerim, quae Pythagoram multum studii posuisse in numerorum natura rimanda, atque quibusdam numeris tribuisse, nescio quam, praestantiam et excellentiam prae reliquis doceant: tamen nescio, an loeupleti scriptoris antiqui testimonio probari queat, philosophum hanc de numerorum natura doctrinam ad morbos annosque vitae humanae transtulisse, diesque annosque hos sanitati vitaeque inimicos nostrae, illos innocuos iudicasse.

Pertractatis igitur his, quae Pythagoram non oscitantem fuisse corporis humani spectatorem ostendunt, liceat subiungere ea, quae de morborum et causis et remediis statuerit. Videtur tamen ante omnia exponenda esse, quam sibi finxerat sanitatis notionem. Et eam quidem variam variis in locis finit. Nunc enim illam constantem formae florem (*εἶδος διαμονήν*) vocitando ⁴⁴⁾ ad id respiciebat, quod prosperam sequi valetudinem solet; nunc amicum quendam

C 3

consen-

⁴²⁾ Diogen. Laërt. I. c. 28. p. m. 510.

⁴³⁾ *de facil. parand. med. libr. III. 20. X. p. 663.* ubi tamen, libro diligenter perlecto, ne vestigium quidem invenire potui illius Pythagorae tributae opinionis. Hoc quidem constat, illum distribuisse humanam vitam in quatuor aetates, et unicuique viginti tribuisse annos. Diog. Laërt. I. c. 10. p. 495. Nisi tamen quis velit sola Galeni auctoritate acquiescere, qui (*de dieb. crit. libr. III. c. 8. p. 501. 10. VII.*)

Pythagoram miratur, quamuis sapientem, tamen nimium numeris tribuisse. E quibus quidem verbis ego tamen nescio, qui illud cogi possit, Pythagoram iam dierum quandam statuisset differentiam, aliosque, tanquam tunc de aegris iudicaretur, criticos (*κρίσιμους*) adpellasse. — Censorini enim (*de die nat. c. 14.*) testimonium, vereor, ut vlla apud seueriores iudices sit auctoritate.

⁴⁴⁾ Diogen. Laërt. I. c. 35. p. m. 518.

consensum et harmoniam ⁴⁵⁾, ad causam fundamentumque, cui innixa consistit. Quae quidem harmonia in quonam praecipue posita fuerit, quamquam Pythagorae verbis docere non possumus: tamen id illorum, qui eius auctoritatem amplectabantur, scripta satis ostendunt. Theages enim sanitatem cerni existimabat in apta quadam facultatum, quae in nostro corpore sunt, temperie: et quemadmodum in musica arte omnis pereat concinnitas et harmonia, si quis acutos et graues sonos, illorumque ad hos rationem tollere velit: ita et concussam corruiere sanitatem, ratione, quae inter frigidum et calidum, inter humidum et siccum etc. e naturae legibus obtinere debeat, sublata ⁴⁶⁾. Iam vero quod ad causas morborum attinet, quamquam eas poterat ex harmoniae perturbatione deriuare; tamen, silentibus hac de re omnibus, qui vitae eius opinionumque scriptores nostram tulerunt aetatem, illam sententiam non fouisse videtur, potiusque omnium morborum causas huic vni subiecisse: immensa illa aëris aequora plena esse animis, quae daemonum atque heroum nomine insignes hominibus somnia immittant, signaque morborum tradant et sanitatis ⁴⁷⁾. In cuius quidem opinionis patrocinio suscipiendo parum, imo vero nihil dissentiebat a communi suae aetatis, et antiquiorum adhuc temporum errore, quo cum omnes morbos, tum illos, qui celeriter, et praeter opinionem incidunt, hominesque opprimunt, quorumque signa insolita sunt, et immanitate terrent sua, Deorum irae tribuebant. Hinc facile est ad perspicendum, in quonam potissimum, vti tota antiquitas, ita et ille collocauerit morborum tollendorum remedia, prospectaeque valetudinis tuendae subsidia. Expiationes scilicet, sacrificia, lustrationes, aliaque, quibus daemonum heroumque illorum ira leniri possit, satis efficacem praebere medicinam ipsi videbantur. Neque tamen in illorum usu solo omnem

45) Ibid. §. 33. p. m. 514.

46) Apud Stobaeum *sermon. I. p.*

m. 9. lin. 35. ff. coll. cum pag. 12. lin. 17.

47) Diogen. Laërt. l. c. 32. p. 514.

omnem medendi morbis scientiam positam a Pythagora fuisse putandum est; musices enim in hominum animos vim ita cognitam perspectamque habuit, ut ipsam non dubitaret tum adhibere, cum tristitia ac moerore debilitatos penitusque fractos, aut vehementioribus animi commotionibus de statu mentis deiectos deprehenderet ⁴⁸⁾. Qua in re exemplo praeiuit suo summis in arte nostra viris, cum quos antiqua, tum quos recentior protulit aetas. Galenus ⁴⁹⁾ enim, ut vnum e multis laudem, hac ipsa ratione multos persanatos fuisse adfirmat, quos effrenis animi perturbati licentia adflixerat, nec tota medicamentorum farrago restituere sanitati poterat suae. Galeno illustres temporum recentium medicos liceat comites adiungere ⁵⁰⁾, quorum luculento ac locupleti testimonio constabit, non vana esse, quae de musices in animi commotionibus sedandis vi tradiderant antiqui, sed experientia, firmissimo salutaris professionis fundamento, niti. His, quae Pythagoram medicinam fecisse probare videntur, nescio, an addere debeam cum illud, quod, solo Diodoro ⁵¹⁾ teste, Pherecydem decumbentem adiit, morboque liberare fit omnibus viribus conatus: tum quod magis externis remediis, quam internis in usum vocatis contra morbos pugnaue-

48) Huius rei testimonium peti potest e Timaeo apud Gale. (*opusc. myth. p. 562.*) coll. cum Porphy. in *vit. Pythag. num. 30. p. 36. et 33. p. 37.* — Quid? quod et ebrios commessatores ad sanam reuocauit mentem musices vi. Cf. Basil. Magn. or. *de leg. gent. libr. 5. 13.*

49) *de sanit. tuend. I. c. 8. 10. VI. p. 53.* quo in loco etiam huius consilii auctor laudatur Aesculapius: *ἐν ὀλίγῳ δ' ἡμεῖς ἀνθρώπους νοσούντας ὅσα ἔτη διὰ τὸ τῆς ψυχῆς ἡθὸς ὑγιεινὰς ἀπεδείξαμεν ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἀμετρίαν τῶν κινήσεων. ἔσμιμνος δὲ τῷ λόγῳ μάρτυς, καὶ ὁ πατριος θεὸς ἡμῶν, Ἀσκληπιός, ἐν ὀλίγῳ αἰ-*

δὰς τε γράφεσθαι, καὶ μίμης γελοίων, καὶ μέλη τινα ποιεῖν ἐπιτάξας etc.

50) Vid. D. Io. Willh. Albrecht *de effectu mus. in corp. anim. p. 122 — 136.* ubi medicorum omnium fere, qui musices in corpus animale efficaciam experti sunt, testimonia diligenter collecta legi possunt.

51) *In excerpt. de virt. et vit. p. 554.* Πυθαγόρας πυθόμενος τὸν Φερεκύδην — ἐν Δήλῳ νοσεῖν, καὶ τελείως ἐσχάτως ἔχειν, ἐπλευσεν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Δήλον. ἐκεῖ τὸν χρόνον ἱκανὸν τὸν ἄνδρα γηροτροφῆσας, πᾶσαν εἰσενέγκαστο σπασθὲν, ὥστε τὸν πρεσβύτερον ἐκ τῆς νόσου διασῶσαι, κατισχύσαντος δὲ τῷ Φερεκύδῃ etc.

nauerit, et illis vt plurimum ad vlcera sananda vsus fit, quorum in curatione secare atque vrere noluerit. Id enim de schola tantum, cui nomen famamque dederat Pythagoras, Iamblichus ⁵²⁾ ita narrat, vt incertum relinquat, atque infinitum, an praeceptoris id ea fecerit auctoritate, et exemplo inducta, nec ne.

Haec igitur, quae salutaris artis aliquam scientiam in Pythagora fuisse ostendunt, vtrum e libro aliquo, de medicina a Pythagora scripto, petita; an solummodo ex sermonibus, ad familiares habitis, hausta sint, iam nunc breuiter disquiramus. Equidem illud opus, quod *de natura* conscripsisse fertur ⁵³⁾, non commemorabo, cum nullo constet aut inde decerpto fragmento, aut alius scriptoris testimonio, philosophum in illo tractasse naturam hominis, humani corporis partes et structuram considerasse, earumque varia munera, et munerum peragendorum variam rationem explorasse. Maiori fortasse iure poteram ad alium de magicis herbarum viribus librum prouocare, quem Plinius ⁵⁴⁾ ad Pytha-

52) *De vita Pythag.* c. 34. p. m. 204. ἀψασθαι δὲ καὶ ΚΑΤΑΠΛΑΣΜΑΤΩΝ ἐπιπλεῖον τὰς Πυθαγορεῖας τῶν ἔμπροσθεν· τὰ δὲ περὶ τῆς ΦΑΡΜΑΚΕΙΑΣ ἤττον δοκιμάζειν. αὐτῶν δὲ τῶν πρὸς τὰς ἐλκώσεις μάλιστα χρῆσθαι. τὰ δὲ περὶ τὰς τομαὶς καὶ καύσεις ἤμισα πάντων ἀποδέχεσθαι. Iac. Loganus in *misc. observ. nou.* to. I. p. 10. emendat ἀψασθαι δὲ χρυσμάτων (seu κρίσεων) καὶ καταπλασμάτων. nescio, an necessaria coniectura. Magis placet, quod τὰ περὶ τῆς Φαρμακείας exponit de potionibus et medicamentis internis: quem sensum hisce verbis inesse debere, antea iam notaueram, quam in huius viri notas incidebam, quibus Kusteriana Iamblichi editio augeri potest. — Ferrum ignemque ad vlcera sananda olim adhibitum fuisse,

docent plura Celsi loca v. c. *V.* c. 26. vetus autem vlcus scalpello concidendum (ita leg. cum Leon. Targa p. 283.) est, excidendaeque eius orae, et quicquid super eas liuet, incidendum. Ibid. p. 284. post *ustionem* putris vlceris etc.

53) Diogen. Laërt. l. c. 6. p. 492. γέγραπται δὲ τῷ Πυθαγόρῃ συγγράμματα τρία· παιδευτικόν, πολιτικόν, Φυσικόν.

54) *h. stor. nat.* XXV. p. m. 360. ab eo (Homero) primus Pythagoras, clarus sapientia, de herbarum effectu volumen composuit, Apollini, Aesculapioque, et in totum Diis immortalibus inuentione et origine adsignata. Cui loco add. et *libr. XIX.* c. 5. p. 169. vnam de iis (scillae generibus) volumen condidit Pythagoras philosophus, colligens medicas vires, quas proximo reddemus libro,

Pythagoram refert auctorem. Cuius quidem operis aliqua videtur pars in medicis scillae virtutibus explicandis occupata fuisse. Plinius certe cum vires scillae medicas magicasque enarrat, Pythagoram laudat philosophum, nec alius, quam quem ab hoc de magicis herbarum viribus conscriptum esse commemoraui, libri iniicit mentionem. Plinii partes amplectitur et auctor libri tertii *de medicamentis facile parabilibus*, et Samium philosophum in scillae vires inquisivisse testatur⁵⁵⁾. Quae omnia, quamvis probabiliter disputari possent: tamen cum non ignorem, et Plinium sibi non constare, et alio in loco, quem nunc Pythagorae tribuit librum, eundem Cleemporo a multis adsignari, profiteri⁵⁶⁾, coniecturis non diutius inhaerebo speciose exornandis. Quamlibet enim eligamus sententiam, seu libros a Pythagora de medicina compositos adfirmemus, seu cum aliis contrarias amplectamur partes; hoc tamen, cuius causa haec omnia hucusque sunt disputata, extra omnem dubitationis aleam positum esse videtur, fuisse in Pythagora et studium et intelligentiam salutaris artis, pro illorum temporum ratione insignem.

A L C M A E O N.

Videbatur in huius viri, quamquam a Celso in sapientum, medicinae studio illustrium, censum non relati, merita iniurius esse, si, quem in scholis suis, philosophiae contemplatio-

55) 10. X. p. 663. ὑγιεινὸν καλλίστον τὸ περὶ σκίλλης Πυθαγόρα γραφέν — καὶ αὐτὸς μὲν ὁ Σάμιος γέγων (ἐκ ἀγνοεῖς γὰρ ὅσον χρόνον προέκοψεν) μέμνηται ἐν τῷ συγγράμματι etc. Hinc nescio, an cum Menagio ad Diog. Laërt. p. m. 376. b. Mureti (var. lect. IX. c. 20. in Gruter. Lamp. crit. 10. II. p. 1049.) emendatio sit reicienda, in Diogene (VIII. 47. p. 525.)

legentis τὰ περὶ σκίλλης γεγραφότα pro vulg. τὰ περὶ κήλης γεγε. Pythagoram enim philosophum etiam scillam admiscuisse cibo, famis arcendae causa sumto, Porphyrius in vit. Pythag. num. 34. p. 38. ed. Kuster. auctor est.

56) hist. nat. XXIV. 17. p. 351. nec me fallit, hoc volumen eius a quibusdam Cleemporo medico adscribi.

plationi dicatis, etiam ea discipulos docuisse suos tradunt scriptores antiqui¹⁾, quae ad penitiorem corporis humani notitiam pertinent, silentio praetermitterem.

Ac dissectorum quidem animalium primam, si Chalcidio²⁾ fides habenda, laudem sibi vindicavit, inprimis in oculi structura rimanda occupatus, de qua multa et praeclara in lucem protulit. Quae qualia fuerint, aliorum scriptorum testimoniis destitutis diligentius exponere haud licet. Et enim illa, quae Chalcidius *l. c.* de oculi natura, variis eius partibus, variaque harum coniunctione attulit, quamvis egregia, tamen, cum e pluribus scriptoribus sint collecta, in medio quasi relinquunt, quid ab Alcmaeone inuentum explicitumque fuerit. Vidit idem iam celebris historiae medicae scriptor, *Io. Henr. Schulze*³⁾ cuius sententiam, a rei veritate haud alienam, meam facere haud dubitavi. Eandem, incisus cadaueribus comparatam, corporis animalis cognitionem comprobant ea, quae de ductu aliquo, ex aure in fauces hiantes, teste Aristotele⁴⁾, statuit Alcmaeon. Cum enim capras per aures respirare adfereret, videbatur viam aliquam inuenisse, quae ex aurium cavitate ad fauces tenderet. Istius tamen

1) Diogen. Laërt. *VIII.* 33. p. 542. Ἀλκμαίων Κροτωνιάτης, καὶ ἔτος Πυθαγόρου διήκων, καὶ τὰ πλεῖστα γε ἰατρικὰ λέγει.

2) Comment. in Platon. *Timaean* p. 340. ed. Meurf. de oculi natura cum plerique alii, tum Alcmaeus (varie enim scribitur huius philosophi nomen: nunc Alcmaeon, nunc Alcmaeus, nunc Alcman.) Crotoniensis, in physicis exercitatus, quique primus exsectionem adgredi est ausus, at Callisthenes, Aristotelis auditor, et Herophilus multa et praeclara in lucem protulerunt.

3) Vid. *hiflor. anatom. spec. I.* diff. sub eius praesidio defensa a Io. Khelle. Altorf. 1721. §. 32. p. 30.

4) Cf. *hiflor. anim. libr. I. c. II. p. m.* 770. ed. du Vall. ἔστι δὲ κεφαλῆς μόριον, δι' ἧς ἀναίρει, ἀπνεν, τὸ ἔς. Ἀλκμαίων γὰρ ἐκ ἀληθείας λέγει, Φάμενος, ἀναπνέειν τὰς αἰγὰς κατὰ τὰ ὦτα. In quo loco qui e Varron. de re rust. II. 3 p. m. 260. coll. cum Plin. *hiflor. nat. VIII.* 50. Ἀρχέλαος pro Ἀλκμαίων legi malunt, (id quod fecere Victor. *var. lect. XXXVI.* 9. p. m. 988. et Mercurial. *var. lect. 2.* 10.) si viderint, an cum rationibus chronologicis coniecturam componere possint suam. Vixit enim Archelaus ille Ptolemaeorum temporibus atque adeo post Aristotelis tempora. Animadvertum est idem iam ad Arist. *l. c.* a commentatoribus.

tamen itineris descriptionem pro ea, qua erat in omnes, qui ipsius aetatem occupauerunt, viros, inuentorum laude claros, iniquitate ⁵⁾, reticuit Aristoteles ita, vt haberet, de cuius inuento posset gloriari. Nam paucis tantum interiectis, descripsit ductum, qui a *Bartbolomaeo Eustachio* in inuenti honorem nomen accepit, sic, vt eum ab illo crederes demum fuisse detectum ⁶⁾.

At audio quosdam, qui Chalcidii testimonium eam ob rem vllius auctoritatis esse negant, quod is homo, cuius philosophiae praecepta carnum esum, omnemque omnino cadaueris contactum interdicebant, vix et ne vix quidem incisis animalium cadaueribus ad laudis honorem adspirare potuerit ⁷⁾. Quorum quidem aduersariorum argumenta vereor, ne fundamento innitantur facile diruendo. De carnibus enim a Pythagoreorum victu exclusis, tanta inter scriptores antiquos dissensio est, vt difficillimum sit ad decernendum, quid hac in re placuerit illius familiae auctori. Sunt, qui Pythagoreos nulla praeceptoris lege coërcitos, atque carnum victu interdictos fuisse contendunt; inter quos Aristoteles, Aristoxenus, Alexis ⁸⁾ aliique: alii, si numerum spectemus, laudatis superiores, si aetatem fidemque, longe inferiores, contrariam tuentur sententiam ⁹⁾: alii de-

D 2

nique

5) Conf. Hornius *hist. philos. libr. 3. c. 15. p. 197.* Moshem. ad *Cudworth. syst. intellectu. p. III. not. 2.* Sam. Parker *disput. I. de Deo §. 5. p. 16.* vt ipse (Aristoteles) solus principatum obtineret, nihil in omni philosophia tam assidue conatus est, quam vt philosophorum omnium, qui antecesserunt, existimationem imminueret.

6) *I. c. τῆτο* (sc. τὸ ἔς) *εἰς μὲν τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἔχει πόρον, εἰς δὲ τὸν τῆ σωματος ἔρανόν.*

7) Vid. Ioh. Conr. Barchusen *de ortu et progressu medicinae p. III. 127.* Eodem loco alium errat errorem vir

eruditus, cum Alcmaeonis aetatem in Platonis tempora incidisse adserat. Ille enim iam floruit olymp. LXV. atque adeo tunc temporis XXX, et quod excurrit, annos haud dubie natus: hic vero demum olymp. LXXXVIII. nascebatur, quo tempore Alcmaeon octogenarius senex esse debebat.

8) Trium horum scriptorum testimonia Gellius *noct. att. IV. c. II.* commemorat, quem cf.

9) V. c. Seneca *epist. 108.* Lucian. *vit. auct. I. c.* Plutarch. *de carn. esu.* aliique.

nique mediam ingrediuntur viam, atque aut quorundam tantum animalium carnes in victum cessisse Pythagoreis, alias contra ea vel vt impuras, vel vt sanitati aduersas, vel vt Diis sacras ab iis fuisse spretas, aut denique quandam quasi discipulorum classem, quae esotericorum vocatur, seueriores has cibi potusque leges obseruasse credunt ¹⁰). Et horum quidem sententiam, cum liceat et cum illorum scriptorum testimonio, qui Pythagoram suae philosophiae adseclis animalem victum concessisse adfirmant, et cum illorum auctoritate componere, qui id negant, ego quoque, si quae partes amplectendae sint, nec adfensionem liceat retinere, probaverim. Neque vero mortuorum corporum fuga omni dubitationi erepta esse videtur. Quamquam enim Pythagoras ¹¹) discipulis praecipiebat suis, vt ne castitatem, qua Deos colendos esse existimabat, funeribus curandis laederent: tamen inde non efficitur, vt omne vitare deberent cadauer, ab eoque attingendo abstinere. Nam si haec fuerat illius praecepti vis, illud ipse Pythagoras, cum ad Pherecydem proficisceretur, vt praeceptorem, morbo foedo confectum, sepeliret ¹²), sui exempli auctoritate erat labefactaturus. Itaque hoc potius voluisse videtur Pythagoras, castitatem illam laedi quidem, vti funerum curatione, ita Veneris usu, et victu ex animalibus impuris, et quae sunt reliqua: eandem tamen expiationibus, lauacrisque de nouo reparari posse. Quae cum ita sint, non video concusam corruere testimonii, a Chalcidio pro cognitione partium quarundam internarum corporis animalis, quam sibi Alcmaeon incisus cadaueribus comparauerit, dicti auctoritatem. Neque vero dubito, illam ipsam virorum eruditorum adfirmationem, Alcmaeonem, quod Pythagorae philosophiam secutus

¹⁰) Vid. Scheffer. de *philos. ital.* p. 134. — Omnem hanc litem, diu multumque inter eruditos agitatam, nuper clarissim. Tiedemann. *l. c.* p. 310 — 315. diligenter exposuit.

¹¹) Diogen. Laërt. *VIII.* 33. p. 515.

¹²) Diodor. Sicul. in *excerpt. de virt. et vit. l. c.*

secutus sit, *non adgressum esse exsectionem*, diluere ita, ut Aristotelem excitem, qui, si Pythagoreis, ut cadauer attingerent ullum, interdictum fuisset, optimam nactus erat occasionem, in inuenta eorum palam inuadendi, sibi que eorum tribuendi honorem. At cum tectius rem egerit istam, causae videtur diffusus esse suae, atque metuisse, ne, fraude detecta, in seculi reprehensionem incurreret sui. Doctrina igitur Pythagoreorum, illustribus probata documentis, plane non in dubitationem vocata, illorum solum tacuit nomina tunc, cum eorum inuenta scriptis suis inferebat.

Iam vindicata, quantum in nostra facultate fuit, Alcmaeoni incisorum animalium gloria, videamus, quam ratione iis, quae anatome cognouerat, usus sit ad varia corporis animalis munera explicanda. Atque in sensuum quidem natura rimanda praeceptoris reliquit sententiam, aliamque ingressus est viam, eos, anatome facem praeferente, exponendi. Etenim *auditum* pendere adserebat non a calido illo, qui Pythagorae placuit, vapore, sed a loco vacuo, in aurium penetralibus conspicuo, qui ab aëris vibrantis impulsu concussus ederet sonum ¹³⁾: hunc, pro vi maiore minoreue pulsantis aëris, fortiolem debilioremue miram efficere sonorum varietatem, quae apta coniunctione aures deliniret nostras. Odorata corporum effluuia attrahi discernique ab illa, quae ratione praedita est, animae parte, in cerebro collocata, sicque *odoratum* perfici ¹⁴⁾. *Gustatus* denique indolem in humida, tepidaque linguae natura positam esse, qua, cum mollitie coniuncta eiusdem, sapores a se inuicem distinguerentur ¹⁵⁾.

Semen, quod ex utroque parente venire existimabat ¹⁶⁾, esse cerebri partem ¹⁷⁾, supra iam ab Alcmaeone fuisse defensum, monui: ex hoc foetum, cuius sexus ab illo parente

D 3

pen-

13) Plutarch. *hist. philos.* IV. 16.14) Plutarch, *l. l.* c. 17.

15) Ibidem c. 18.

16) Censorin. *de die nat.* c. 5. p. 26. ed. Lindenbr.17) Plutarch, *l. l.* V. c. 3.

pendeat, a quo vberior feminis copia aduenerit ¹⁸⁾, formari ita, vt caput, praecipua corporis animalis pars, animi quippe sedes ac domicilium effingatur primum, cui sensim sensimque aliae succederent partes ¹⁹⁾. Perfectum corpus et absolutum adfugere per totam ipsius superficiem, spongiae instar, ex humoribus, foetum in vtero cingentibus, particulas nutrientes, easque per omnem distribuere corporis molem ²⁰⁾. Quam quidem sententiam, teste Aristotele ²¹⁾, de auium quoque generatione fouit, quas e vitello ouorum natas albo ex iisdem nutriri contendebat. — Hominis igitur tunc demum pube contegi, cum semen ad generandum aptum secernatur; vti plantae prius florere debeant, quam in semina abire possint ²²⁾. — A Venere imminui adipem ²³⁾. —

Sterilitatis quoque, in mulis obseruatae, causam anquirit, in qua indaganda et philosophi et medici haud pauci defudarunt, eamque partim in tenui frigidoue mulorum semine, partim in eo inuenisse sibi videbatur, quod mularum matrices non hiarent, nec adeo ad semen recipiendum idoneae essent ²⁴⁾.

Neque vero minus exercuit philosophos antiquissimorum temporum somni mortisque explicatio, quam Alcmaeon hac fere ratione animo conceperat suo. Sanguine ad maiora sanguifera vasa refluo, maximamque ibi partem stagnan-

18) Censorin. *l. c. c. 16.*

19) Plutarch. *l. l. c. 17.* Idem illud, docuit Aristoteles, (*hist. anim. III. c. 7.*) vna cum spina dorsi primum fingi in animalibus, quorum corporis moles ossium compage suffulta est.

20) Ibidem.

21) Cf. *de gener. anim. libr. III. c. 2. p. m. 1099.*

22) Vid. Aristot. *histor. anim. VII. c. 1. p.*

23) Censorin. *l. l. c. 5.*

24) Plutarch. *l. l. c. 14.* Ἀλκμαίων τῶν ἡμίωνων τὰς μὲν ἄρρενας ἀγόνους, παρὰ τὴν λεπτότητα τῆς θορῆς, ὃ ἐστὶ σπέρματος, ἢ ψυχρότητα· (ita cum Reiskio leg.) τὰς δὲ θηλείας παρὰ τὸ μὴ ἀναχάσκειν τὰς μήτρας, ὃ ἐστὶν ἀναστομῆσθαι· ΟΥΤΩ ΓΑΡ ΑΤΤΟΣ ΕΙΠΗΚΕΝ. Qui locus vel eam ob causam notandus est, quod ipsa Alcmaeonis verba, forte e libro physici argumenti (Φυσικὸς λόγος. cf. Diogen. Laërt. *VIII. 83. p. m. 542.*) continere videtur.

stagnante, hominem incidere in somnum, qui non nisi sanguine denuo aequaliter per totum corpus distributo discutetur: quod nisi fieret, sanguine potius ad ista maiora vasa confluente omni, mortem accidere ²⁵).

Sanitatem denique in aequali proportionem distributionemque calidi frigidique, sicci atque humidi, amari atque dulcis, similibusque facultatum cerni: qua ratione aliquo modo turbata, calidoque aut frigido, aut humido, aut sicco etc. praescriptas a natura leges migrante, morbum incidere ²⁶). In qua quidem sententia defendenda Pythagorae agnoscimus discipulum, subobscuram *harmoniae* vocem, qua ille sanitatem comprehendebat, verbis intellectu facilioribus exponentem. Similis, vel potius eadem prosperae valetudinis descriptio, a Theage facta, nisi iam fuisset in superioribus occupata, cum hac Alcmaeonis poterat comparari.

Quae hucusque de medica Alcmaeonis scientia sunt disputata, ea, opinor, satis clare innuunt, illam magis in contemplatione, quam in actu positam fuisse. Iam vero liceat cum illo componere Empedoclem, virum summi ingenii, nec vulgaris doctrinae, quem naturalis philosophiae studio floruisse, Gellius ²⁷) testatur, atque cum, quae ostendant, quo iure a conditoribus historiae medicae inter eos relatus sit, qui cum sapientiae studio artis salutaris professionem coniunxerunt, tum ea colligere, quibus sententias Alcmaeonis emendavit, auxit, firmavitque.

EMPE-

²⁵) Plutarch. *l. l. c. 23.* in quo loco cum Reiskio αἰμώρεος φλέβας legi malim. Ita enim maiores venas, quae sectae multum sanguinis fundant, vocari, loca Hippocratis docent, a Foëssio in *oecon. Hippocr. v. αἰμώρεος φλέβας*, allata. — Dein vi oppositionis addidi illa: *maximam partem*, quae in graecis non leguntur.

²⁶) Plutarch. *l. l. c. 30.* quem locum is cum Stobaeo (*sermon. XCIX. p. m. 512.*) e communi fonte videtur hausisse. E Plutarcho tamen addi velim ψυχρῶν, quod haud dubie a vicino πικρῶν male expulsus est.

²⁷) Vid. *noct. artic. XVII. 21. p. m. 431.*

Cognitionis medicae, quae in hoc fuit, specimina enarraturus eidem ordini, quo in antecedentibus usus sum, studebo, atque, omnibus relictis, ea quae anatomes aliquam peritiam probant, ita exponam, ut cum Alcmaeonis inuentis contendam.

Quae igitur Alcmaeon de auditu, a vacuo intra aures posito loco, qui aeris impulsu percussus resonaret, pendente adseruerat, ea ita emendauit Empedocles, ut hunc sensum potius vi aëris perfici contenderet, qui pertundens partem cochleae similem, et in aurium cauitate veluti tintinabulum quoddam suspensam, sonum ederet, ab animo percipiendum discernendumque ¹⁾. Quae verba quamuis videantur clara, et sine omni ambiguitate dicta: tamen fuerunt inter viros eruditos recentiorum temporum, qui aegrius forte ferentes, quod Empedocles, illa videlicet rudi et illiterata, qua vixit aetate, iam ad interiora auris penetralia inuestigando peruenit, negarent Empedoclem hisce, quae laudauimus, verbis significasse cochleam, in osse petroso ante canales, semicirculares dictos, sitam, sed potius innuisse tortuosos cartilaginis anfractus, qui aurem externam constituunt. Cupidi tamen illi omnis antiquitatis reprehensores viderint, qui ipsorum adsertio cum Plutarchi verbis stare possit. Is enim partem *κοχλιώδη*, quae ab aëre percussa resonet, et quam *tortuosam* interpretantur, non extra aurem positam, sed intus ab Empedocle collocatam fuisse narrat. Quo quidem testimonio omnis cadit et quasi praeciditur disputatio de vera vocis *κοχλιώδες* explicatione orta.

Alcmaeonem vidimus in sterilitatis, quae mulis solemnis esse solet, causam inquisiuisse, in qua reperiunda et Empedocles studium operamque posuit suam. Ille cum in mulos,

tum

1) Plutarch. de plac. philos. IV. c. 16.

tum in mulas infecunditatis culpam conferebat; hic illis liberatis, has tantum reas iudicatas condemnabat. Etenim mulas negabat foetum concipere posse, cum ipsis natura uteros concesserit graciles, exiguos, quorumque obliquus in abdomine positus impediat, quominus semen via recta ad illos perueniat, ac etiamsi eo usque penetrauerit, tam arcte clausos, ut illud intrare non possit ²⁾. Cuius quidem opinionis haud dubie observationibus, ex mularum dissectione collectis, superstructae defensionem suscepit quoque Diocles, celebris post Hippocratis tempora medicus, eamque pluribus mularum uteris incisis veram inuenisse testatus, ad sterilitatis, quae multis incessit feminis, causam adhibuit explicandam ³⁾.

Breuitur igitur enarratis, quae anatomes intelligentiam in Empedocle fuisse ostendunt, iam nunc ea colligamus, quae eundem nobis non oscitantem naturae humanae spectatorem exhibent. Haud enim dubito, fore, quibus haec acris ingenii contemplationisque diligentis, qua claruit, specimina egregie placeant, quique Plutarcho, vel quisquis tandem auctor sit libri de *iis, quae philosophis placuere*, gratias habeant, quod magni illius philosophi sententias de visus, olfactus, auditusque modo, de respirationis officio, de nutritionis ciborumque adpetitus ratione, de variorum elementorum, quibus corpus humanum constet, facultatibus, de somni mortisque causis, aliisque, a philosopho quae diligenter disquirantur, argumentis obliuioni ereptas nobis seruauit. Quae quidem omnia ita tractabimus, ut hominem a primo, quo conceptus est, temporis momento usque dum eius

2) Ibidem *libr. V. c. 14.*

3) *l. c.* A Plutarcho tamen abit Aristoteles, (*de gener. anim. II. c. 10.*) atque Empedoclem tradit hanc sterili-

tatis, in mulis obseruatae, causam in mixtione seminis cum inasculi, tum feminini spissa, ex utroque semine molli pendente, paulo obscurius posuisse.

eius corpus, morte ab anima solutum ac putredine resolutum in ea, e quibus fictum efformatumque est, elementa destruitur, Empedocle praeunte, consideremus. Neque enim is in eo acquiescebat, ut partes, quibus homo adultus constat, nosceret, sed et in viam ac rationem inquirebat, qua naturae sapientia ipsas illas partes sensim sensimque formet, formatasque eo perficiat, ut, quin eas miretur, animum habeat, ad pulchri perfectique sensus percipiendos hebetem atque obtusum.

Ac de femine quidem ea iam meditatatus est Empedocles, quae et recentioribus temporibus patronos defensoresque inuenere suos. Etenim tam maribus, quam feminis semen tribuebat, et in utroque particulas quasdam futuri hominis repositas latere adfirmabat. Has diuisas particulas in mutuum niti connubium, eoque nisu efficere coeundi desiderium ⁴⁾. Seminis utriusque molecularas maiore minoreue, quam ad formandum hominem necessaria esset, copia ad feminae naturam delatis, aut non omnibus eadem celeritate, eodemque ordine proiectis, aut particulis illis, quae coniungendae essent, a se discedentibus, et in alienum inuadentibus locum: monstra lususque naturae oriri ⁵⁾: vnaquaque contra ea illarum molecularum bis terue aequaliter diuisa, aut in vniuersum genitali humore nimium adfluente, gemellos aut tergeminos nasci foetus ⁶⁾.

A pa-

4) Aristotel. *de gener. anim.* I. c. 18. et Galen. *de femin. libr.* II. c. 3. 10. III. p. m. 218. qui hanc Empedoclis sententiam multis refutat. Similem fouit opinionem auctor libri *περί γονῆς*, ad Hippocratem relati, et inter recentiores L. Ren. Moreau (*Venus physiqu.* c. 17. P. II. c. 5.) Anglus anonymus *Essay on Fecundation* p. 24. ff.) alique ab illustri Hallero (*elem. physiol. corp. hum.* to. VIII. p. 120. ff.) laudati. Cf. et Buffonus (*allgem. Histor. der Natur B. I. Th. 2. c. 5.*)

5) Plutarch. *l. c. c. 8.* Videtur igitur Empedocles Io. Bapt. Mazino (*instit. med. mechan. Brix. 1735. 4.*) aliisque praecepisse iam explicationem formandi foetus a particulis cum masculi, tum feminini seminis secundum leges specifici ponderis sese ordinantibus deriuatam. Cf. ill. Halleri *diff. de form. monstr. mechan. in opp. min.* to. II.

6) Plutarch. *l. l. c. 10.* Hancce, qua is originem gemellorum tergeminarumque

A parentibus aliis cum obseruasset non nisi pueros, ab aliis vero non nisi puellas procreari: huius rei causam rimatus, illorum feruidam, harumque frigidam atque desidem indolem in causa esse iudicabat 7). Quae quidem ratio nisi verior, probabilior tamen ea est, qua similitudinem explicare studebat, inter parentes ac liberos haud raro intercedentem. Patrem enim aut matrem, quo plures aut ille, aut haec seminis moleculas in foetus formationem impenderit, eo magis referre sobolem existimabat 8): liberis vero ad neutrius parentis similitudinem accedentibus, calorem, femini proprium, fractum atque dilapsum accusabat 9). Nec tamen acquiescebat acre Empedoclis ingenium in hac una similitudinis causa, parentibus saepe cum liberis communis, inuenta; sed addebat et, quae recentioribus temporibus saepius in controuersiam deducta est, phantasiam matris, quae quo viuidior esset, eo efficacior in foetus imaginem ad matris similitudinem effingendam ipsi videbatur 10).

Varias corporis animalis partes, quarum formationem demum elapsis XXXVI. diebus incipere, et post quadragesimum quarto absolui 11) statuebat, varia principiorum, quae sumebat, mixtione componi: carnes ex aequis aëris, aquae, ignis, terraeque partibus coire: neruos praeter pares aëris et aquae portiones duplam ignis terraeque continere, atque libero expositos aëri, igneis exhalantibus particulis, in massam abire duram, et hominum ungues, animaliumque aliorum ungulas formare: ossa imprimis ex aqua, terraque compingi: sudorem denique lacrymasque mixtas inuicem quatuor ignis terraeque partibus cum vna aquae aërisque constare 12).

E 2

vlla

que foetuum explicare studuit, opinionem denuo in scenam produxit, ingenioseque exornauit Buffon. *l. c. p. 349. et 556.*

7) Cf. Plutarch. *l. l. c. 7.*

8) Ibidem *c. 11.*

9) Ibidem.

10) Ibidem *c. 12.*

11) Plutarch. *l. c. V. c. 24.*

12) Idem *V. c. 22.*

vlla corporis parte imminutae rationem turbarent, quae inter ipsas naturae legibus constituta obtineret: tunc quodam quasi instinctu omnia duci, quin et cogi animalia, vt perditas illas quocunque modo moleculas nouis repararent; hinc *ciborum adpetitum* esse deriuandum ¹³). Inde enim secerni particulas, animalis corporis oeconomiae accommodatas, quae si subsiderent, corporique adponerentur, *nutriri*, et calore accedente, *crescere* illud: contraque ea imminui destruique omnino, et secretionem particularum nutrientium imminuta aut plane sublata, et calore fracto omninoque extincto ¹⁴). Vtrumque vero per singulas hominum aetates magis magisque imminui haud dubie videbatur Empedocli, cum homines sui seculi comparatos cum illis; qui primi a natura facti formatique sint, tam exigua statura, tantaque virium debilitate esse adfereret, vt non nisi infantes referrent ¹⁵). In eodem calore paululum restincto *somni*, in extincto *mortis* causam inuenit ¹⁶).

Iam vero Empedoclis de via ac ratione, qua *visus* perficiatur, sententiam exposituro, liceat aliorum quorundam physicorum eadem de re opiniones antea transire, et tantummodo perstringere, quae vti plures erant, ita et in diuersas inuicem partes discedebant. Erant enim, qui, oculos nostros speculis similes esse rati, in quibus imagines rerum externarum expressae conspicerentur: rationem tamen non adderent, qua fieret, vt eiusmodi imagunculae in speculi superficie formarentur, formataeque rem obiectam ad vivum exprimerent. Alii melius sibi explicare videbantur visus theoriā sumtis radiis, qui ex oculo in rem obiectam quasi effunderentur, ibique per omnem superficiem ita distribuerentur, vt, si seruato illo ordine ad oculum reflecterentur, formam efficerent plane similem rei conspectae: alii
aliter

13) Ibidem c. 28.

14) Ibidem c. 27.

15) Plutarch. l. c.

16) Ibidem c. 23. et 25. et Galen. de placit. Hippocr. ac Platon. libr. II.

aliter. Empedocles quidem cernere nos arbitrabatur imagine rei externae visu percipiendae ad oculos nostros translata: ipsam vero imaginem a radiis formari ex omni re visu percipienda oculos ingressis, ibique a vi quadam ignea, aërem, in quem ista effluvia ferrentur, simul transferentem, collectis atque dispositis ¹⁷⁾. Quae, etiamsi theoriam visus cum iis coniunxerim, quibus rationem explicare studuit, qua rerum obiectarum imagines in speculis ad naturam expressae conspicerentur: tamen siue obscurum illud, quo Empedocles utebatur, scribendi genus, siue summam, qua Plutarchus illa Empedoclis placita retulit, breuitatem, siue denique foeda, quae adductis Plutarchi verbis vel ab imperita librariorum manu, vel temporis omnia consumentis iniuria inflicta sunt, vulnera accusem, adeo non ea, quam optauerim, perspicuitate Empedoclis opinionem exponunt, ut viri eruditiores acutioresque in auxilium vocandi sint, velint ingenii acumine nobis philosophi mentem recludere, medicinamque Plutarchi vulneribus feliciori manu adferre.

Olfactum cum Alcmaeone pendere a fragrantibus corporum odororum particulis existimabat, quae in aëre sparsae tunc, cum inspiramus, adducerentur. Inde apparere quoque causam, cur, respiratione ob fauces exasperatas difficiliore reddita, ut in destillationibus accidit, nares quoque ab odorum sensu simul percipiendo excluderentur ¹⁸⁾.

His, quae Empedoclis studium, naturam animalium, imprimisque hominis, uti philosophum et physiologum decebat, perscrutandi, satis luculentis probare videntur specimenibus, addam denique ea, quae ille et primae respirationis causam, et omne omnino respirationis negotium expli-

E 3

catu-

¹⁷⁾ Plutarch. l. c. IV. c. 13. 14. In priore capite pro vulg. κατὰ τινῶν ἀκτίνων εἰσκαίειν legerim κ. τ. α. ἐκκαίειν. Qui enim in oculum reuerti debebant radii, ii ex oculo ut antea

effluerint, necesse videtur.

¹⁸⁾ Plutarch. l. l. c. 17. coll. cum Celso de med. IV. 2. 4. p. m. 173. si in fauces (humor destillauit,) has exasperat etc.

caturus protulit. Scilicet putabat foetum, vtero adhuc inclusum, vita spirituque carere, ac tunc primum aërem haurire, cum humores, illum in vtero cingentes, qui os et vtramque cum ciborum, tum aëris in illud patentem viam replere ipsi videbantur, defluerint. Sic enim fieri vacuum locum, in quem aër externus irrueret, aperta que vasa repleret. Hoc quidem modo peragi primam inspirationem. Dum vero calor innatus suo ad exteriora impetu repelleret aërem haustum: hominem expirare. Iam recipere se, et quasi fugere ad interiora corporis calorem innatum, sicque quodammodo inuitare contra nitentem aërem, ut iterum, e quo depulsus aufugerat, locum occuparet, pulmonibusque expansis inspirationem perficeret. Quo facto calorem innatum denuo e latebris prorumpere suis, aëremque aduenam propulsare. Atque ab hac alterna caloris innati fuga, renouatoque aduersus aërem irrumpentem impetu deriuandam esse alternam inspirationis expirationisque successionem. Ita quidem Plutarchus ¹⁹⁾ explicat Empedoclis de respirationis negotio mentem. Iam liceat eadem de re proferre, quae Aristoteles ²⁰⁾ adductis ipsis illius verbis Empedocli placuisse narrat. Is autem reprehenso prius Empedocle propterea, quod, cum de respiratione egerit, neque addiderit, quid potissimum utilitatis illa corpori adferret animali, neque finierit, omnia animalia respirarent, an essent, quibus illud natura negauerit, totum respirationis negotium ex illius philosophi sententia ita adumbrat. Esse scilicet venas quasdam, sanguinem quidem, sed ita continentes, ut non totae repletae sint: iis patere in aërem externum vias, angustiores illas, quam ut particulae sanguinis ²¹⁾ transire possint, ampliores tamen, quam ut aëris particulis in corpus aditus sit

19) *l. l. c. 22. coll. cum V. c. 15.*

20) *de respirat. c. 7. p. m. 722. ff.*

21) Recte emendauisse videntur viri docti τῶν μὲν τῷ ΑΙΜΑΤΟΣ.

μορίων pro vulg. ΣΩΜΑΤΟΣ. Respicit enim Aristoteles Empedoclis verba illa: ὥςτε ΦΟΝΟΝ μὲν κεύθευ.

fit praeclusus: sanguine, qui sursum deorsum moueretur, descendente, aërem illabi, sicque inspirationem fieri, ascendente vero, eiici eundem, sicque expirationem absolui. Quae quidem et Plutarchi et Aristotelis verba, quibus Empedoclis sententiam exprimere studuerunt, si quis cum illo fragmento Empedocleo contendere velit, ab Aristotele nobis seruato: is vel hoc exemplo cognoscet, quam lubricum sit de veterum placitis decernere, ex aliorum scriptorum, nec suis ipsorum libris hauriendis.

Iam vero, quae perscrutando humanam naturam cognoverat Empedocles, ea ad causas cum prosperae, tum aduersae valetudinis indagandas, indagatasque tollendas transtulit. In eo enim Alcmaeonis, contemplatione magis, quam actu artem salutarem iuuantis, reliquit exemplum, teste Satyro ²²⁾, Suida ²³⁾ aliisque. Neque tamen solis hisce testimoniis, aut forte magnificis illis promissis acquiescere debebimus, quibus Empedocles remedia omnibus pandere ad morborum impetus frangendos, senectutis molestias leuandas, mortuosque in vitam reuocandos efficacia pollicebatur ²⁴⁾. Exempla potius adferam, quibus medicinam factam ab Empedocle fuisse constabit. Quo quidem pertinet celebrata illa antiquitus femina ἄπνυχς, quam mortuae speciem per triginta dies prae se ferentem, funeri eripuit Empedocles, atque in vitam reduxit. Dolendum sane, viam ac rationem a nullo, qui huius feminae, grauissimo animi deliquio sopitae, meminert, additam fuisse, qua Empedocles usus eam resuscitauerit. Quae enim et Empedocles ipse discipulo suo, Pausaniae, ad istam feminam spectantia, dictitauerat, et quae ex hoc fortasse libello in suum, *de morbis*, opus transcripserat Heraclides, ea nobis temporis iniuria interciderunt ²⁵⁾. —
Neque

22) *Libr. VIII. §8. ff. p. m. 530.*

23) *voc. Παρμενίδης.*

24) *Diog. Laërt. l. c. 59.*

25) *Ibidem sect. 60. vnde sua hausit Suidas v. ἄπνυχς.*

Neque vero minus illustri specimine comprobabat Empedocles, non vanam atque inutilem esse, quam sibi comparaue-
rat salutaris professionis cognitionem, tunc, cum causam
pestis, cuius furore magna hominum inter Selinuntios facta
erat strages, anquirebat, inuentamque felicissime tollebat.
Nimirum prope Selinuntem flumen decurrebat, quod foeto-
re pestifero omnem inficiebat viciniam, saporeque amaro
maximeque ingrato inprimis feminis noxium, partus redde-
bat difficiliores. Empedocles igitur bene perspiciens, foe-
torem illum aut ab aquarum paucitate, aut a fluminis tardi-
tate pendere, vtriusque causae medebatur ita, vt duorum
aliorum fluuiorum cursum suis impensis illuc deduceret, sic-
que aucta aquae copia et celeritate cum pestem, ab aëris im-
purityte ortam, supprimeret, tum emendata saporis amari-
tie partus efficeret faciliores ²⁶). Neque vero hac via, pe-
stilentiae auxiliandi, semper et vbique, qui empiricorum mos
est, utebatur, sed mutatae causae remedia quoque opponebat
alia. Plinius ²⁷) enim Empedoclem et Hippocratem narrat,
ignibus quoque vim medicam esse gnaros, ignis suffitu pe-
stilentiam coercuisse, solis obscuracione contractam,

Haec igitur omnia, quae Empedocli non vulgarem, pro
temporum ratione, salutaris professionis notitiam fuisse satis
luculenter probare videntur, fortasse hausta sunt ab iis, quos
laudauimus, scriptoribus e libro, quem *de medicina* versibus
sexcentis conscripsisse Empedoclem testatur Diogenes Laer-
tius ²⁸). Cuius quidem carminis nihil, nisi fragmenta quae-
dam ad nostra tempora peruenisse acerbissime dolebit, quo-
tus quisque magni istius viri ingenio pretium statuere nouit
suum. Haud enim scio, an iure in Empedoclem transferri
possit, quod Tib. Hemsterhusius, idoneus harum rerum ar-
biter,

²⁶) Diog. Laërt. l. c. sect. 70. p. 535.

²⁸) Libr. VIII. 77. p. 539. Suid. v.

²⁷) Cf. *hystor. natur. libr. XXXVI.* Εμπεδοκλής.

c. 27. p. 759.

biter, de Polybio tulit iudicium, cuius tanta admiratione captus erat, ut, si fieri posset, vnum eius librum deperditum plaustris homiliarum S. S. Patrum redimere vellet ²⁹⁾).

Sed haec haecenus. Reliqua, quae de Epicharmi, Democriti aliorumque philosophorum in artem medicam meritis scribi poterant, alio promam tempore, nisi sinistra de hoc specimine a viris eruditis, iisque idoneis iudicibus lata iudicia irritum fecerint consilium meum. Quam quidem iudiciorum seueritatem vti nolo virium imbecillarum commemoratione, aut argumenti difficultate accusata, aut humanitatis iudicium, qua tironem ferre soleant, laudibus lenire, (quae omnia quamuis vere quidem commemorari possent, tamen, cum nimis sint vulgaria, consuetudinis legi potius, quam veritatis sensui data esse viderentur:) ita omnibus gratum profiteor animum, qui me, ubi errantem inuenerint, in viam rectam beneuole reducent.

29) Vid. *elogium Tib. Hemsterbusii auctore Dav. Rubnkenio. p. 29.*

COROLLARIA.

I.

Recentia, orthographiam linguae germanicae emendandi; conamina et manca sunt, et inutilia.

II.

Amor popularium nostrorum erga literas elegantiores exterarum nationum, maxime erga Anglorum, et Francogallorum fabulas scenicas corrumpit, et vero euertit indolem nationis nostrae ac genium.

III.

Seculi nostri mollities maximam partem tribuenda est regimini, potuique nimis calido.

IV.

Scriptorum graecorum et latinorum conuersio in linguam germanicam idonea confici nequit, eaque praeterea variis modis noxia.

V.

Antiquatio medicamentorum specificorum et universalium, et circulatorum custodia, seu exilium, veram posteris nostris largientur salutem.

VI.

Tunc demum recte prospicietur sanitati publicae, quando ubique et perspicue intelligetur, maximam hominum copiam etiam summam efficere reipublicae salutem.

VII.

Qui gymnastica corporis exercitia v. c. natationes, lotionesque in fluminibus instituendas, etc. damnat, is aut ignorat machinae nostrae indolem, aut male cupit generi humano.

V.

And the first thing that I observed
was the great number of people
who were present at the
meeting.

VI.

There is a great deal of
work to be done in the
city, and it is necessary
that we should be
very careful in our
conduct.

VII.

It is a great pleasure
to see the people
who are so
kind and
generous.

